

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ТРУДОВЕ ПРАВО

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право
Кількість кредитів	5
Рік підготовки, семестр	3 рік, V семестр
Компонент освітньо-професійної програми	Обов'язковий компонент
Дні занять	згідно з розкладом
Мова викладання	українська
Консультації	щопонеділка 12.00-13.00 (210 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).
Викладач	Кандидат юридичних наук, доцент Лазаренко Алла Миколаївна
Контакти	E-mail: Alla_Apanasenko@ukr.net м.т.0931122156

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Трудове право» спрямована на підготовку фахівців у сфері права. Студенти отримують ґрунтовні знання з правового регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин, які виникають в процесі реалізації громадянами права на працю. Фахівці у сфері трудового права володіють знаннями правового регулювання відносин соціального партнерства, зайнятості населення, виникнення та припинення трудових відносин, робочого часу та часу відпочинку, оплати праці, дисциплінарної та матеріальної відповідальності, охорони праці, вирішення трудових спорів.

Предмет дисципліни «Трудове право» охоплює коло теоретичних і практичних проблем, які існують під час виникнення, зміни та припинення трудових відносин.

Після завершення вивчення дисципліни «Трудове право» студенти можуть вільно оперувати основними категоріями трудового права, характеризувати сутність трудових правовідносин (індивідуальних і колективних), використовувати практичні навички при вирішенні конкретних життєвих ситуацій, складанні документів тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з 5-ти кредитів модулів:

1. Трудове право як галузь права України, принципи, джерела трудового права.

2. Суб'єкти трудового права, правовідносини у сфері праці, зайнятість і працевлаштування, соціальне партнерство, захист трудових прав, колективний договір, угоди
3. Трудовий договір, робочий час, час відпочинку
4. Правове регулювання оплати, охорони праці
5. Відповідальність у трудовому праві, нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю. Міжнародно-правове регулювання праці.

Метою викладання навчальної дисципліни «Трудове право» є формування у студентів компетентностей у галузі трудового права, засвоєння студентами знань про: сучасний стан правових норм, які регулюють трудові та інші відносини, тісно пов'язані з ними; тенденцію їх розвитку та практику застосування; основні засади і принципи функціонування інститутів трудового права.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово
ЗК6	Навички використання комунікаційних технологій.
ЗК9	Здатність працювати в команді.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
СК 4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово
ЗК6	Навички використання комунікаційних технологій.
ЗК7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК9	Здатність працювати в команді.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми
ЗК14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності
ЗК15	Прагнення до збереження навколишнього середовища

СК2	Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів
СК3.	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи
СК 4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
СК 5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
СК 6	Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.
СК7.	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право
СК8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
СК 10	Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.
СК 11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК 12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
СК 13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
СК14	Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації
СК 15	Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.
СК 16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Програмні результати навчання	
ПРН 1	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин..
ПРН 2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
ПРН 4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
ПРН 5	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю
ПРН 6.	Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему
ПРН 7	Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8.	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин
ПРН 10	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
ПРН13	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту
ПРН15	Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних
ПРН 18	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
ПРН 19	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
ПРН20	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів
ПРН 21	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
ПРН 22	Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.
ПРН23	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Загальна частина трудового права					
Змістовний модуль 1. Трудове право як галузь права України, принципи, джерела трудового права					
1	Предмет, метод і система трудового права. Джерела трудового права.	15	1	2	12
2	Основні принципи трудового права.	15	1	2	12
Змістовний модуль 2. Суб'єкти трудового права, трудові правовідносини. Колективний договір, угоди, соціальне партнерство. Правовідносини у сфері праці, зайнятості і працевлаштування.					
3	Суб'єкти трудового права. Трудові правовідносини	10	2	2	6
4	Колективні договори і угоди.	10	2	2	6
5	Основи правового регулювання зайнятості населення і працевлаштування.	10	2	2	6
Всього за модуль 1		60	8	10	42

Модуль 2. Особлива частина трудового права					
Змістовний модуль 3. Трудовий договір, робочий час, час відпочинку					
6	Трудовий договір : поняття, зміст, порядок його укладання.	10	2	2	6
7	Правове регулювання зміни та припинення трудового договору.	10	2	2	6
8	Робочий час і час відпочинку	10	2	2	6
Змістовний модуль 4. Правове регулювання оплати, охорони праці					
9	Оплата праці.	15	2	2	11
10	Охорона праці.	15	2	2	11
Змістовний модуль 5. Відповідальність у трудовому праві, нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю. Міжнародно-правове регулювання праці					
11	Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.	10	2	2	6
12	Трудові спори і порядок їх вирішення. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю.	10	2	2	6
13	Міжнародно-правове регулювання праці	10	2	2	6
Всього за модуль 2		90	16	16	58
Разом за курс		150	24	26	100

Тематика практичних занять.

Змістовний модуль I

Тема 1. Предмет, метод і система трудового права. Джерела трудового права (2 год)

План:

1. Поняття трудового права та його загальна характеристика
2. Предмет трудового права, поняття та ознаки
3. Метод трудового права та його структура
4. Система трудового права

Тема 2. Основні принципи трудового права. (2 год.)

План:

1. Поняття та загальна характеристика принципів трудового права
2. Застосування загальноправових принципів у трудовому праві.
3. Галузеві та міжгалузеві принципи у трудовому праві. Їх співвідношення.

Змістовний модуль II

Тема 3. Суб'єкти трудового права. Трудові правовідносини (2 год)

План:

1. Поняття та види суб'єктів трудового права.
2. Трудова правосуб'єктність та її характеристика.
3. Працівники як суб'єкти трудового права
4. Роботодавці як суб'єкти трудового права
5. Поняття, сторони та зміст трудових правовідносин.
6. Класифікація трудових правовідносин

Тема 4. Колективні договори і угоди.

План:

1. Колективний договір, поняття, зміст, сторони.
2. Процедура прийняття колективного договору.
3. Поняття, види та зміст угод.
4. Порядок прийняття угод.
5. Контроль за виконанням колективного договору, угод.

Тема 5. Основи правового регулювання зайнятості населення і працевлаштування. (2 год.)

План:

1. Державна служба зайнятості, її права і обов'язки.
2. Законодавче регулювання забезпечення зайнятості
3. Порядок працевлаштування працівників

Змістовний модуль III**Тема 6.** Трудовий договір : поняття, зміст, порядок його укладання.

План:

1. Поняття, значення та сторони трудового договору.
2. Порядок, форма та зміст укладення трудового договору.
3. Випробування при прийнятті на роботу.
4. Види трудових договорів, їх загальна характеристика.

Тема 7. Правове регулювання зміни та припинення трудового договору.

План:

1. Поняття, види та умови переведень працівників на іншу роботу.
2. Поняття і порядок зміни істотних умов праці.
3. Поняття та підстави припинення трудового договору.

Тема 8. Робочий час і час відпочинку

План:

1. Поняття та види робочого часу.
2. Режим та облік робочого часу.
3. Надурочні роботи.
4. Поняття та види часу відпочинку.
5. Поняття та види відпусток. Порядок надання відпусток.

Змістовний модуль IV**Тема 9.** Оплата праці.

План:

1. Поняття оплати праці та заробітної плати. Нормування праці.
2. Форми та системи оплати праці.
3. Порядок виплати та обчислення заробітної плати.
4. Поняття та види гарантійних виплат і доплат.
5. Поняття та види компенсаційних виплат.
6. Обмеження відрахувань із заробітної плати.

Тема 10. Охорона праці

План:

1. Правове регулювання охорони праці: загальні положення.
2. Пільги і компенсації працівникам за важкі та шкідливі умови праці.
3. Праця жінок.
4. Праця молоді. Праця осіб зі зниженою працездатністю.
5. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

Змістовний модуль V**Тема 11.** Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.

План:

1. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку.
2. Поняття дисципліни праці та методи її забезпечення. Заохочення за сумлінну працю.

3. Дисциплінарна відповідальність та її види. Дисциплінарне стягнення: порядок накладання, оскарження та зняття.
4. Поняття, підстави та умови матеріальної відповідальності.
5. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю.
6. Повна матеріальна відповідальність працівників. Відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 12. Трудові спори і порядок їх вирішення. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю.

План:

1. Загальна характеристика трудових спорів.
2. Порядок вирішення індивідуальних трудових спорів.
3. Поняття, причини та учасники колективних трудових спорів (конфліктів). Послідовність розгляду та вирішення колективного трудового спору (конфлікту).
4. Нагляд за дотриманням законодавства про працю: поняття, суб'єкти.
5. Порядок здійснення контролю за дотриманням законодавства про працю. Види юридичної відповідальності за порушення законодавства про працю

Тема 13. Міжнародно-правове регулювання праці

План:

1. Питання: Конвенції та рекомендації МОП.
2. Загальна декларація прав людини. Міжнародні пакти про права людини.
3. Акти Ради Європи та Європейського Союзу.
4. Основні права людини в сфері праці. Право на працю. Заборона примусової праці. Рівність в праці. Заборона дискримінації. Право на асоціацію. Права представників трудящих на підприємстві. Право на колективні договори. Право на страйк.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна нормативна база:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.
3. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. № 2. – Ст. 4.
4. Про державні нагороди: Закон України від 16.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 21. – Ст. 162.
5. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 36.
6. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
7. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 34. – Ст. 227.
8. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.

Основна література:

1. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. –Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
2. Трудове право України [Текст]: навч. посіб. / О.І. Кисельова, Т.А. Кобзева. -Суми: СумДУ, 2017. -309 с.
3. Іншин М. І. Трудове право України : [підручник] / М. І. Іншин, В. І. Щербина. –Х. : Диска плюс, 2014. –499 с.
4. Трудове право : підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А.М. Слюсар та ін.] ; за заг. ред. О.М. Ярошенка. - 3-тє вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2019. - 544 с.

5. Корнєєв Ю. В. Трудове право України: Навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв. - К. : Центр учбової літератури, 2019. - 112 с.
6. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В. Трудове право України: Навч. посіб. К. 2016. 244 с.
7. Пилипенка П.Д. Трудове право України. Академічний курс: Підручник. К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2015. 552 с.

Допоміжна література:

1. Базалійська Н.П. Світовий досвід управління трудовою діяльністю персоналу в країнах з розвинутою ринковою економікою // Інноваційна економіка : науково-виробничий журнал. – Тернопіль, 2015. – № 1 (56). – С. 138-142.
2. Бутков І.М. Особливості правового статусу фізичної особи-підприємця як суб'єкта трудових правовідносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2015. – 16 с.
3. Вавженчук С. Правовий статус працівника як суб'єкта охорони трудових правовідносин // Підприємництво, господарство і право : щомісячний науково-практичний юридичний журнал. – Київ, 2015. – № 5 (233). – С. 16-19.
4. Гапон О.Є. Адаптація трудового законодавства України про час відпочинку до законодавства Європейського Союзу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Дніпропетровськ, 2015. – 226 с.
5. Зленко А. Особливості української трудової міграції // Зовнішні справи : науковий журнал. – Київ, 2015. – № 2. – С. 56-57.
6. Касмінін О.В. Особливості правового регулювання механізму захисту конституційних трудових прав працівників : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Дніпропетровськ, 2015. – 189 с.
7. Кирилюк В. Соціально-трудова чинники соціальної згуртованості в інноваційній економіці // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2015. – № 2. – С. 41-46.
8. Ковальов В. Розвиток концепції соціально-трудова відносин у світлі вчення академіка В. Вернадського // Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – Київ, 2015. – № 2. – С. 3-10.
9. Кузьменко Г.В. Принцип гуманізму в сучасному трудовому праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2015. – 19 с.
10. Курбанов Б.Б. Принципи та форми захисту трудових прав суддів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. – Київ, 2015. – 16 с.
11. Лазаренко А.М. Принцип «розумного пристосування» як спосіб захисту від дискримінації у галузі трудових відносин. Електронне наукове фахове видання "Порівняльно-аналітичне право", 2019. №3. С.112-114. URL: [http:// pap.in.ua](http://pap.in.ua). (фахове видання).
12. Лазаренко А.М. Культура честі та гідності працівника: правове регулювання. Стратегії та модули соціального буття сучасної людини: захист та допомога. Міжнародна науково-практична конференція (Чернігів, 17 травня 2019 р. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2019. С.35-37.
13. Погорєлова О. Нестандартні форми зайнятості: як уникнути негативних наслідків для найманих працівників // Право України – 2015. – № 3. – С. 145-152.
14. Синенко С.В. Правові проблеми припинення трудового договору з працівниками транспорту // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – Київ, 2015. – № 1. – С. 161-165.
15. Яцкевич І.І. Правове регулювання юридичних гарантій трудових прав внутрішньо переміщених осіб: проблеми та тенденції їх вирішення // Держава і право : збірник наукових праць. – Київ, 2015. – С. 303-313.
16. Ярошенко С. М. Трудове право : посіб. для підготовки до держ. іспиту / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. - Х. : Право, 2016. - 212 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
2. Веб-портал органів виконавчої влади України <https://www.kmu.gov.ua>
3. Сайт Центру політико-правових реформ <http://pravo.org.ua>
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua>
6. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Сайт Національної парламентської бібліотеки України <http://nplu.org>
8. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України <http://www.gntb.gov.ua>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;

- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;

- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;

- виконати індивідуальне завдання

- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.

- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	13	3	до 39
Індивідуальне завдання (презентації)	2	5	до 10
Самостійна робота: вирішення практичних ситуацій; складання процесуальних документів; науковий проект ¹	1	13	до 13
Підсумкова контрольна робота	1	13	до 13
Усього			до 75
Екзамен:			до 25
Разом:			до 100

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.